

Shabbos Clocks!

Source 1:
From The 39
Melachos, by
Rabbi Dovid
Ribiat

H) Grama (Indirect Melocho act)

a) The basic premise

The term “Grama” (גרמא) refers to a situation in which a Melocho is caused (intentionally or unintentionally) by an indirect chain reaction that occurs only *after* the persons’ initial act.¹⁵⁸

Note: The indirect chain reaction must be delayed. An indirect Melocho act that occurs simultaneously is not Grama (and is Halachically the same as a direct act).¹⁵⁹

b) Rabbinic prohibitions of Grama

Where Halachically applicable, Grama is not prohibited M’deoraisa because the Torah specifically denotes “Ma’aseh” (lit. action) when referring to the ban against Melocho on Shabbos. This indicates that only direct action is included in the ban (an indirect act is not a Halachically defined act).¹⁶¹

However, in most instances, Grama is Rabbinically prohibited, as will be explained further:

1: Putting out poisons to kill rodents is a forbidden Grama act of Shochait

The Melocho of Shochait (i.e. taking the life of the rodent) occurs only after the initial act of the person (that of setting the poison) is completed. In this case, the animal itself completes the act of killing itself by coming to the poison and eating it.¹⁶² Even so, putting out the poison is Rabbinically prohibited according to most Poskim.

Source 2:
משנה שבת פרק ט”ז

SHABBAT CHAPTER 16 MISHNAH 5

רבי שמעון בן ננס אומר: פורסין עור של גדי על גבי שדה תיבה ומגדל, שאחז בהן את האור, מפני שהוא מחרף. ועושין מחצה בכל הפלים, בין מלאים בין ריקנים, בשביל שלא תעבר הדלקה. רבי יוסי אוסר בכלי חרש חדשים מלאים מים, לפי שאין יכולין לקבל את האור, והן מתבקעין ומכבין את הדלקה.

Rabbi Shimon ben Nanas says, One may spread the hide of a kid over a *shidah*, a *tevah*, and a *migdal*, in which the fire has caught, because it is singed. And they may make a partition with all vessels, whether full or empty, so that the fire will not pass over. Rabbi Yose prohibits with new earthen vessels full of water because they cannot withstand fire, and they burst and extinguish the fire.

זמנים, הלכות שבת סי"ב

Sources 3: רמב"ם הלכות שבת פרק י"ב

ג דלקה שִׁנְפֵלָה בְּשַׁבָּת, הַמְכַבֵּה אוֹתָהּ מְפַנֵּי אֲבוּד מְמוֹן –
 חֵיב, "שָׂאִין אֲבוּד מְמוֹן דוֹחָה שַׁבָּת אֲלֵא אֲבוּד נְפֹשׁוֹת".
 לְפִיכָךְ יֵצְאוּ בְּנֵי אָדָם כְּדֵי שֶׁיֵּשׂא יָמוּתוֹ וַיִּנְיָחוּ הָאֵשׁ תְּלַהֵט,
 וְאִסְרוּ שׁוֹרְפֹת כָּל הַמְדִינָתִי בְלָה.
 ד מִתְרִי לְעֲשׂוֹת מְחִיצָה בְּכָל הַכִּלִּים בֵּין מְלֵאִים בֵּין רִיקָנִים,
 כְּדֵי שֶׁיֵּשׂא תַעֲבַר הַדְּלָקָה. אִסְרוּ כְּלֵי חֶרֶשׁ חֲדָשִׁים מְלֵאִים
 מֵיָם עוֹשִׂין מֵהֶם מְחִיצָה אֶף-עַל-פִּי שְׂוֹדָאֵי מְתַבַּקְעִין וּמְכַבִּים –
 שְׁגָרָם כְּבוּיָא מִתְרִי. (וְכוֹפִין קַעֲרָה" צַל גְּבֵי הַנֵּר בְּשֶׁבִיל שֶׁיֵּשׂא
 תֵּאֲחִזוּ בַקּוֹרָה.

Source 4: שולחן ערוך

ד (יב) יְנוֹחֵנִים כְּלֵי תַחַת הַנֵּר (יג) לְקַבֵּל נִיּוּצוֹת, מְפַנֵּי שָׂאִין בְּהֶם (יד) מִמַּשׁ וְאִין כָּאֵן בְּטוּל כְּלֵי
 מְהִיכְנוּ, *אֲכָל לֹא יִתֵּן *לְתוֹכוֹ מֵיָם (טו) אֶפְלוּ מִבְּעוֹד יוֹם, (טז) מְפַנֵּי שְׁמֶקְרֵב זְמַן כְּבוּי הַנִּיּוּצוֹת.
 "וּמְכָל מְקוֹם מִתְרֵ לִתֵּן מֵיָם בְּעֲשֻׁשִׁית שְׁמֵדְלִיקִים בֵּה בְּעֶרְב־שַׁבָּת, [*] *כִּיִּין (יז) שְׂאִינוּ מְתַבַּקְעִין לְכַבּוּי
 אֲלֵא לְהַגְבִּיֵה הַשְּׁמֹן: הַגָּה (יח) *וְיֵשׁ אוֹמְרִים, אֶפְלוּ *מְתַבַּקְעִין לְכַבּוּי שְׂרִי, מֵאֲחַר שָׂאִין הַמֵּיָם בְּצִיָּן אֲלֵא תַחַת
 (ד) הַשְּׁמֹן, לֹא הוּי אֲלֵא *גָּרָם כְּבוּי, וְכֵן נִוְהֵגִין (סמ"ג):

מְשֻׁנָּה בְּרוּרָה (טו) אֶפְלוּ מִבְּעוֹד יוֹם.
בְּאוּר הַלֵּכָה
 * גָּרָם
 כְּבוּי. וְאֶף דְּכִסִּיָּין שְׁלֵד קִימָא לֵן דְּגָרָם כְּבוּי שְׂרִי דְּנֻקָא בְּמִקוֹם פְּסִידָא, זֶהוּ
 בְּשַׁבָּת צְצֻמָּה, אֲכָל לֹא גִזְרִין כִּי הָאֵי גִזְרָא עֶרְב־שַׁבָּת אֲשׁוּ שַׁבָּת [תו"ש]:

הלכות שבת סימן רסה

וְאֶף-עַל-גַּב דְּבִשְׂאָר מְלֵאכּוֹת קִימָא לֵן דְּשְׂרִי לְהַתְחִיל אוֹתוֹ מִבְּעוֹד יוֹם
 וְהַמְלֵאכָה נִגְמְרָת בְּשַׁבָּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וַיֵּשׁ סִימָן רֹגֵב, וְלֹא גִזְרִין שְׂמָא
 יִתְחִיל לְעֲשׂוֹת כֵּן בְּשַׁבָּת, שְׂאֵנִי הֵתֵם, דְּהַכֵּל יוֹדְעִין שֶׁהוּא מְלֵאכָה
 לֹא יִטְעוּ לְעֲשׂוֹת כֵּן בְּשַׁבָּת, אֲכָל הֵכָא וַיֵּשׁ לְחַשׁ שְׂמָא יִחְשַׁב שְׂאִין
 כְּנֹה שׁוּם אֲסוּר וְעֲשֵׂה כֵּן בְּשַׁבָּת, וַיֵּשׁ לְחַשׁ שְׂמָא יִגְבִּיֵה הַכֵּלִי עִם
 הַמֵּיָם נִגְד הַנִּיּוּצוֹת וַיִּכְבֶּה אוֹתָן [תוֹסְפוֹת סוּף כִּיָּה, וְעַן שֵׁם עוֹד
 טְעָמִים, וְהַעֲמִיָּין הַמְגוֹ-אֲבָרְהֵם]: (טז) מְפַנֵּי שְׁמֶקְרֵב וְכוּ'. כְּתוּב
 הָאֵלֶּיָה רַבָּה בְּשֵׁם אֲסוּר וְהִתְרַ: כְּשֵׁיֵשׁ סְכָנַת דְּלָקָה, חַס וְשְׁלוֹם, מִתְרֵ
 לִתֵּן כְּלֵי מְלֵא מֵיָם לְקַבֵּל הַנִּיּוּצוֹת. וּלְפִי זֶה, אִם רוּאָה נֵר שֶׁנִּכְפַּף
 וְיַפֵּל עַל הַשְּׁלֶחֶן, וְשָׂאֵי לְהַעֲמִיד תַּחְתּוּי כְּלֵי מְלֵא מֵיָם. וְעַן
 בְּפִרְי־מְגִדִים שְׁמֶקְרֵב בְּעַקֵר דִּינֵו שֶׁל הָאֲסוּר וְהִתְרַ, וְנִרְאָה וַיֵּשׁ לְהַקֵּל
 בְּמִקוֹם הַדְּחֵק עַל-יְדֵי קִטָּן:

THE SHABBOS HOME

F. Adjusting Timers on Shabbos

According to the view of Hagoan Rav Moshe Feinstein *zt"l* it is forbidden under any circumstances to adjust a timer on Shabbos. In some cases this involves a Torah prohibition; in others it involves a Rabbinic prohibition.^[46]

Thus, one who wishes to cause an appliance or light to be turned on or off earlier or later than originally intended may not adjust a timer to achieve that effect. (E.g. one may not move the dial so that an action scheduled for 9 a.m. will take place at 8 a.m., or so that one scheduled for 8 a.m. will take place at 9 a.m.)

Not only is one forbidden to cause a light or appliance to turn on or off at a different time than originally scheduled, one is also forbidden to simply cancel the scheduled action, and cause the light or appliance to remain in its present state. This is because the mere handling of a timer is forbidden under the prohibition of *muktzeh*.

One is permitted, however, to instruct a non-Jew to perform any of these actions on Shabbos.

46. כתב מרן זצ"ל באג"מ יור"ד ח"ג סי' מז אות ד וז"ל: ובדבר אם מותר להזיז את השעון שיכבה באיחור זמן מכפי שהועמד או שלא יכבה כלל או בקירוב זמן, וכן שידלק באיחור זמן או בקירוב זמן או שלא ידלק כלל, הנה אסור בכל אופן, אבל יש גם איזה אופן שהוא מלאכה דאורייתא, כגון שעושה שידלק בין באיחור זמן בין בקירוב הוא מלאכה. וכן שיכבה בין באיחור זמן בין בקירוב זמן הוא מלאכה אך כבוי הוא מלאכה שאינה צריכה לגופה ופליגי רבוותא דלהרמב"ם הלכה כר' יהודה שחייב ולהתוס' הלכה כר' יוסי ור"ש שפטרי, ובעושה שלא ידלק כלל אלא שישאר כמו שהוא עתה וכן כשעושה שלא יכבה כלל ליכא איסור מלאכה אבל עכ"פ אסור מדין מוקצה, עכ"ל.

ובאו"ח ח"ד סי' צא אות ה כתב מרן זצ"ל וז"ל: ולהזיז את השעון שבת שמעמידים מערב שבת שיכבה ושידלק לשעה פלונית, כדי לקרב הזמן או להרחיק הזמן דהדלקה אסור כמדליק בעלעקטרי מתחלה, עכ"ל. אמנם עי' במנחת שלמה ח"א סי' יג שהגאון ר' שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל יש לו שיטה אחרת ממרן זצ"ל, והתיר בכמה אופנים להזיז הבורג בשבת, עי"ש.

USE OF A TIMER ON SHABBATH AND YOM TOV

23. A timer (time-switch) connected to an electric circuit may be set, before Shabbath or Yom Toy, to turn the current off and on at the desired times on Shabbath or Yom Toy.
24. a. An ordinary alarm clock which has been attached or placed next to a switch, before Shabbath, in such a way that the revolving of the winder when the alarm rings will turn off the current on Shabbath may be moved after the current has indeed been cut off. b. What is more, one may depress the release-button or lever or move the clock away from the switch, before the alarm rings, in order to prevent it from cutting off the current, but one must take care not to untie a knot in any string connecting the winder to the switch.
25. a. Whether and in what circumstances a timer may be adjusted on Shabbath depends to a large extent on its design. *
- (1) There are timers which can be adjusted without interrupting their operation, for instance by means of
 - a) a movable dial or
 - b) indicators that are moved after being freed from a slot by the application of pressure, and auto-matically catch in the slot at which they are released.
 - (2) There are others which temporarily cease to operate when being adjusted and can be re-started only by means of a direct, independent action, such as those adjusted by moving an indicator which has first to be unscrewed, thus making it impossible for that indicator to turn the current on or off when it reaches the predetermined point, unless and until it is screwed tight again afterwards. b. 1) If a timer of the first variety was set before Shabbath to turn the current off or on at a particular time,
 - a) one may, on Shabbath, adjust it in such a way that the current will be turned off or on, as the case may be, at a later time, but
 - b) not in such a way that it will be turned off or on at an earlier time.
 - (2) A timer of the second variety may also be adjusted to delay (but not to accelerate) the turning off or on of the current, but only
 - a) if there is a pressing need to do so or
 - b) if it can be done by screwing on another indicator at a marking subsequent to that of the indicator which it is desired to cancel before removing the latter.
26. A timer may also be adjusted on Shabbath
- a. while the electricity is off, in such a way that after it has been turned on it will be switched off again earlier than would otherwise have been the case, or
 - b. while the electricity is on, in such a way that after it has been turned off it will be switched on again earlier than would otherwise have been the case.
27. The rules set out in paragraphs 25 and 26 above are equally applicable on Yom Toy, except that on Yom Toy a time-switch may be adjusted even in circumstances other than those of paragraph 26 in order to turn the electricity on (but not off) earlier than the time set before Yom Tov.

שמירת שבת כהלכה

השימוש ב"שעון-שבת" בשבת וביו"ט

כג. "שעון-שבת", כלומר שעון המחובר לרשת החשמל והוא משמש להפסיק או לחבר את זרם החשמל בשעות מסויימות, מותר לכווננו בערב שבת ובערב יו"ט כך שיפסיק את הזרם ושוב יחברנו בשעות הרצויות (ה9).

כד. שעון מעורר פשוט שקשרוהו אל המתג והתקינהו בערב שבת כדי להפסיק את זרם החשמל בליל שבת, מותר לטלטלו (י9) לאחר הפסקת הזרם, ומותר לטלטלו אפילו לפני הפסקת הזרם כדי שלא יפסיק את הזרם (י9), אולם יהיה שלא לפתוח כל קשר.

כה. היה השעון מכון מבעוד יום * להפסיק את זרם החשמל בשעה מסויימת, מותר (י9) לעשות בשבת את הדרוש (ט9) כדי שיפסיק בשעה מאוחרת יותר (צ). אבל אסור להביא לידי כך שיפסיק את זרם החשמל בשעה מוקדמת יותר (אצ).

וכן אם היה השעון מכון לחבר את זרם החשמל בשעה מסויימת, מותר לעשות כדי שיחבר את הזרם מאוחר יותר (בצ), אך לא כדי שיחבר מוקדם יותר (גצ).

במה דברים אמורים, בשעון-שבת כזה שבשעה שמשנה את זמן הכיבוי או ההדלקה אינו מבטל את פעולתו של השעון לכיבוי או להדלקה, כגון שעון אשר ניתן להזיז את לוחו, או שעון אשר מחוגו משתחרר על ידי לחיצה כך שניתן להזיזו, וכאשר מרפים ממנו הוא נתפס מאליו בחריץ (דצ). אבל בשעון-שבת שהוא מתוכנן בצורה כזאת, שמעשה שינוי שעת הכיבוי או ההדלקה מביא עמו הפסקה זמנית של פעולת השעון, כגון שיש צורך לפתוח את הבורג על מנת להזיז את המחוג ושוב להדקו, מותר (צה) רק במקום צורך גדול (זצ), כי עם פתיחת הבורג נפסקת פעולת השעון והיא מתחדשת רק על ידי ההידוק, אמנם ודאי אם ניתן לחבר תחילה בורג אחר, בשעה מאוחרת, ורק אחרי זה מסירים את הבורג הראשון — לית לן בה (זצ).

כו. מותר לכוון את שעון-השבת — בזמן שזרם החשמל מופסק — גם כך שהזרם יופסק, לאחר שיחובר מחדש, מוקדם מכפי שהיה מכון תחילה, וכן מותר לכוון את השעון — בזמן שזרם החשמל מחובר — גם כך שהזרם ישוב ויתחבר, לאחר שיופסק, מוקדם מכפי שהיה מכון תחילה (חצ).

כז. כשם שמותר להזיז את שעון-השבת בשבת, וכנ"ל סעיף כה, כך מותר להזיז ביו"ט (טט), ומותר ביו"ט אף לעשות כדי שהשעון יחבר את הזרם מוקדם יותר (ק). אבל לא כדי שיפסיק מוקדם יותר.

Sources 7:
From The 39
Melachos, by
Rabbi Dovid
Ribiat

E) Gram Kibui (Mechabeh Through Indirect Cause)

Like the Melocho of Mavier (and almost all the Melochos), Mechabeh is subject to the principle of Grama. Therefore, indirectly causing a flame to become extinguished is usually prohibited.¹⁸

➤ **Example:**

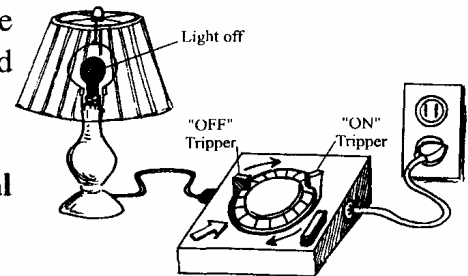
Opening a window near candles: One may not open a door or window opposite lit candles on a windy day because doing so allows the wind to blow in which is likely to extinguish the candles. This is an indirect act of Mechabeh.¹⁹ If there is clearly no appreciable wind outdoors, and the room is stuffy, then opening the window is permissible.²⁰ (Closing a window or door to prevent a draft is permissible because no Melocho is involved.)²¹

a) Adjusting a timer to turn off an appliance

If an appliance (e.g. lamp, air conditioner, heater) is controlled by a timer and set to go off after two hours, adjusting the timer to cause the appliance to turn off an hour earlier than planned is a question of Gram Kibui. Adjusting the timer in this way indirectly causes Mechabeh. Some Poskim prohibit this, while others permit it.²² A Rav must be consulted in these cases.

a-1) If the appliance is already off

However, if the appliance is presently off, it is permitted to adjust the timer (e.g. turn the dial back or slide away an earlier “on” tripper) to cause the appliance to remain off for longer. One may even remove the dial completely to prevent the timer from turning the appliance back on again.²³ (The timer switch, dial and clips are not Muktzah.)²⁴

a-2) Removing and then replacing the dial is not permitted

However, one may not remove the entire dial and then replace it (e.g. in order to remove an earlier “on” tripper), if the appliance is set to go back on any time later.

This is because removal of the dial effectively severs the timer’s connection with (and control over) the appliance.

Replacing the dial afterward is equivalent to connecting a timer to an appliance to cause it to go on later, which is forbidden (see Mavier, Chapter III;C).²⁵

